

Společenská situace

- v popředí tvorby stálo měšťanstvo, které chtělo svou tvorbou šokovat

Znaky

- individuální přístup
- popis vnitřního světa
- nijak společensky angažované
- kult ošklivosti
- bohémství
- tvorba byla romantická

Symbolismus

- v literatuře, malířství
- vznikl ve Francii
- základem je symbol
- často pro ostatní nečitelné
- představitelé: Mallarmé, Verlaine, Rimbaud, Baudelaire

Impresionismus

- princip tvorby: zážitek, dojem, pocit, vykreslení atmosféry
- projevovalo se spíše v malířství
- v literatuře ojedinělé

Dekadence

- pocit osamocení, kult ošklivosti; v té době hanlivé
- představitelé: Oscar Wilde + prokletí básníci

Bohéma

- bohémové
- chtěli změnit celou společnost a život, měšťanská společnost jimi opovrhovala
- velmi se odlišovali od ostatních, idealisté
- snaha představit nové představy o světě, morálce, penězích

Prokletí básníci

- název podle Verlainovy stati **PROKLETÍ BÁSNÍCI**

Chalres Baudelaire

- pochází z movité rodiny, otec byl kněz
- Před maturitou byl vyloučen ze školy, ale nechtěl pracovat, proto se dostal na obchodní loď do Kalkaty. Po návratu začal psát básně o dojmech z cesty.

UMĚLÉ RÁJE

- esej o účincích hašiše a opia. Vydávaná také jako Báseň o hašiši.

KVĚTY ZLA (charakteristika sbírka a jednotlivé části)

- básnická (lyrická) sbírka, za kterou musel zaplatit pokutu z mravnostních důvodů (urážka náboženství a morálky).
- považována za klíčové dílo moderní světové poezie.
- obsahují 126 básní, rozdělených do šesti oddílů:
- oddíly: **Splín a ideál, Pařížské obrazy, Víno, Květy zla, Revolta, Smrt**
- v poezii, kterou básník šokoval francouzskou společnost, se do velké míry odráží jeho nespoutaná osobnost i jeho život. V básních líčí nepřikrášlený obraz skutečnosti, které vládne nepoetické Zlo, jehož ztvárnění se až dosud poezie vyhýbala (báseň Zdechlina). Výchozím bodem sbírky je nemožnost člověka dosáhnout štěstí a odtud pramení bolest, o to intenzivnější, že se záblesky štěstí hlásí ve snu a vzpomínání. V reálném světě tak zůstává jedinou pozitivní hodnotou umění usilující o krásu. Nakonec se jediným existenciálním řešením bolestné zkušenosti stává klidné spočinutí ve smrti.

MALÉ BÁSNĚ V PRÓZE

- původně byly vydány pod názvem *Pařížský splín*.
- jedná se o padesát krátkých poetických próz.
- dospívá k poznání, že skutečná podstata poetického vyjádření nespočívá v tradičním rytmickém členění, spojeném s rýmem, ale výhradně v básnické vizi, metaforice a obrazech.
- jde vlastně o jakousi básnickou symfonii Paříže, moderního člověka a jeho složité životní problematiky. Za smyslovým světem nachází existenci jiného, vnitřního světa, do něhož proniká pomocí symbolů a obrazného myšlení a který se vymyká běžné logice.

Paul Verlaine

- v osobním životě agresivní; alkoholik
- do rodiny si přivedl Rimbauda (a začal s ním žít, byl na něm velmi závislý a velmi ho obdivoval), což způsobilo odchod jeho manželky Matyldy
- zpočátku se snažil zapojit do společnosti (stálá práce, manželka...), měl dítě
- s Rimbaudem cestoval (Belgie, Anglie...) a v té době Rimbaud psal své básnické dílo
- během cesty došlo k hádce, při které byl Rimbaud postřelen; dva roky strávil ve vězení, poté učil, ale nevydržel to dlouho
- sám vydal Rimbaudovo dílo, aby nebylo zapomenuto
- svého syna téměř vůbec neviděl
- konec života strávil v nemocnicích
- Ve svých sbírkách zachycuje citové a náladové odstíny okamžiku, který je spojen s obrazy a představami. V jeho poezii se pocity vyvozují z dojmů a doteků (lidí, předmětů, přírody). V jeho verších je zajímavým způsobem zdůrazněn rytmus a melodie, dosahuje toho tím, že klasický verš nahradil veršem o lichém počtu slabik a rým asonancí. Tento druh poezie inspiroval mnoho hudebních skladatelů.

GALANTNÍ SLAVNOSTI

DOBŘÁ PÍSEŇ – v této sbírce oslavuje prostý a klidný život se svou ženou - Mathildou Mauteovou (psáno před setkáním s Rimbaudem)

PÍSNĚ BEZE SLOV - užívá ve svých textech melodičnost, zvukomalbu

MÉ VĚZENÍ – próza, psáno při jeho pobytu ve vězení

LÁSKA – věnováno milostným zážitkům

MOUDROST

Artur Rimbaud

- do básnictví přinesl velkou obrazotvornost
- z domova byl vyhnán, usadil se u Verlaine
- umírá v 31 letech
- veškerou tvorbu sepsal mezi 16. a 19. rokem života

SEZÓNA V PEKLE – básně v próze, tato sbírka je označována jako vrchol jeho tvorby.

OPIlý KORÁB – veršované dílo, básníková nejznámější básnická skladba. Básník se zde přirovnává ke korábu. Loď na rozbouraném moři = samotný autor, který pluje mezi životem a smrtí. Individuum se odklání do říše fantazie, putuje říší.

ILUMINACE

RELIKVIÁŘ

SEBRANÉ BÁSNĚ

Stephane Mallarmé

- francouzský básník a esejista
- považován za nejvýraznějšího představitele symbolismu
- Jeho tvorba je symbiózou hudby, malířství a poezie - verše mají navodit hudebnost, grafické členění celé básně i jednotlivých veršů pak výtvarný dojem. Báseň má bez ohledu na obsah či formu vyvolávat dojmy. Za důležitou považuje inspiraci – sen, který vsugeruje dojmy.

BLANKYT - báseň

OKNA - báseň

ÚCHYLKY - básnická sbírka

Maurice Maeterlinck

- představitel symbolismu; nositel Nobelovy ceny za literaturu
- z finančně dobře zabezpečené rodiny
- stal se advokátem; po přestěhování do Paříže se svého povolání vzdal a zcela se věnoval literatuře
- v dramatické tvorbě mu jde zejména o básnické a mystické (občas i s náznaky okultismu) zobrazení hrůzy, temnoty a osudovosti života a bezmocnosti člověka ve vztahu k lásce a ke smrti.

SKLENÍKY – prvotina; silně ovlivněno jeho pocity osamocení

MODRÝ PTÁK – pohádková divadelní hra

- ve snovém příběhu dvou dětí chudého drvoštěpa, které putují za modrým ptákem, zobrazuje odvěkou lidskou touhu po štěstí. Modrého ptáka, symbol tohoto štěstí, najdou až na konci pouti doma v kleci, a když ho darují sousedčinu nemocnému děvčátku, které se z radosti nad tím uzdraví, pochopí, že štěstí pramení v lásce k člověku a ve vůli zmírnit jeho utrpení.

Karl Joris Huysmans

- francouzský spisovatel a umělecký kritik holandského původu

Román **NARUBY**

Hlavní postavou je Francouz des Esseintes, který pochází z Lourpského zámku. Jeho matka zemřela na vysílení a jeho otec na neurčitou nemoc, a proto zůstal od svého 17. roku sám. Už v této době byl rád o samotě, četl si knihy nebo jen tak přemýšlel. Poté se dostal do ústavu jezuitů, kde získal svůj pesimistický pohled na svět, který nás provází celou knihou. Jeho pohrdání lidstvem se zde přiostrilo a začal se čím dál víc zajímat o literaturu. Chce se distancovat od okolí, prodá zámek Lourpský a koupí si zámek Fontenay blízko u Paříže, kde nemá žádné sousedy a může v klidu rozjímat. Poté, co se uzavře do sebe, začíná se u něho projevovat jistý druh neurózy, který se časem stupňuje. Nejprve ho provází příznaky choroby jako noční můry, oční poruchy až po zarputilý kašel... Jeho výplň dne je například nakupování kytek, pití alkoholu, čtení literatury všeho druhu, přemísťování knih v knihovně, apod. Nakonec ho choroba přemůže a je nucen zavolat lékaři, který vidí jako jediný prostředek k vyléčení znovu začlenění do společnosti. Des Esseintes je proto nucen se odstěhovat do Paříže, z čehož je sice nešťastný, ale jeho priorita je vyléčit se. Jeho pohrdání lidmi a celou společností se nezmění.

Oskar Wilde

- studoval filozofii
- už během studia psal své první verše
- Žil svobodně bez ohledu na konvence a pokryteckou morálku vyšších vrstev viktoriánské Anglie, vědomě šokoval prudérní společnost
- oženil se s Constance Lloydovou, jejíž finanční zabezpečení mu umožnilo žít v relativním luxusu
- intimní přátelství s lordem Alfredem „Bosie“ Douglasem.
- 4 roky poté byl obžalován z homosexuality, která byla v Anglii od r. 1885 ilegální, a byl odsouzen na 2 roky těžkých nucených prací
- jeho žena Constance se od něj odvrátila a změnila sobě a synům příjmení na Hollandovi
- po návratu z vězení se potuloval po Evropě, převážně pobýval ve Francii.
- zemřel v bídě s podlomeným zdravím

Básně

- **BÁSNĚ** - sbírka dekadentních básní
- **BALADA O ŽALÁŘI V READINGU**

Divadelní hry

SALOME - biblická tragédie

IDEÁLNÍ MANŽEL – konverzační komedie, ironizuje společenské nešvary doby

Próza

OBRÁZ DORIANA GRAYE – jediný román

Příběh vypráví o mladém Dorianu Grayovi. Ten svou krásou učaruje malíři Basilovi Hallwardovi. Stává se jeho modelem a múzou. Jednou, když Dorian stojí opět Basilovi modelem, dá se do řeči s malířovým přítelem, lordem Henrym a nechá se oslnit jeho názory o fungování světa - to, co hýbe světem je prý krása a mládí. Dorian si uvědomí, že portrét, který mu maluje Basil, bude za několik let nemilosrdně připomínat, jak byl krásný, zatímco on sám již bude zchátralý. Proto vysloví přání, aby známky úpadku nenesl on, ale ten portrét. Jeho přání je naplněno. Z portrétu se stává zrcadlo Dorianovy duše, obraz se mění a odráží hříchy, které Dorian Gray páchá. Dorianova tvář zůstává beze změny, stále mladá a krásná...

DŮM GRANÁTOVÝCH JABLEK – složitá symboličnost a fantazie

